

СТАНОВИЩЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователна и научна степен *ДОКТОР*

по област на висше образование 1. *Педагогически науки*,
професионално направление 1.2. *Педагогика*,

Докторска програма „*Теория на възпитанието и дидактика*” (05.07.01)

Дисертацията е разработена в катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” на Педагогически факултет на Тракийски университет

Тема на дисертацията: „**ИЗГРАЖДАНЕТО НА ПРЕНОСИМИ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МАТЕМАТИКА В 1. – 4. КЛАС**”

Докторант: Мария Петрова Темникова

Форма на обучение: самостоятелна

Научен ръководител: проф. д-р Петър Динев Петров, дн

Становището е написано от проф. д-р Петър Динев Петров, дн, Педагогически факултет при Тракийски университет – Стара Загора pdr@dir.bg, член на Научно жури, съгласно заповед № 1417/31.05.2016 г. на Ректора на Тракийски университет.

1. Данни за докторанта

Мария Петрова Темникова завършва през 1989г. ВМЕИ – Габрово и придобива магистърска степен по „Микропроцесорни системи – апаратно и програмно осигуряване”. Придобива ОКС магистър по специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика” през 2009 - 2011 г. в ТрУ - ПФ. Тя притежава разнообразни квалификации и компетенции по руски, английски езици.

Работи като начален учител във второ ОУ „Петко Рачов Славейков” гр. Стара Загора. От 01.06.2014г. работи като асистент в ПФ на ТрУ.

2. Данни за докторантурата:

Мария Петрова Темникова е зачислена в самостоятелна форма на докторантура на 16.12. 2014 г. със заповед № 2802 от 16. 12. 2014 г. и със срок на обучение 3 години, считано от 15.12. 2014 год. до 15.12. 2017 год. с темата на дисертацията „**ИЗГРАЖДАНЕТО НА ПРЕНОСИМИ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МАТЕМАТИКА В 1. – 4. КЛАС**”. Изпитите от докторанските минимума са положени с оценка Отличен 6. След предварително обсъждане на дисертационния труд на 16. 05. 2016 г. той е предложен за защита пред научно жури.

3. Характеристика на дисертацията и автореферата:

Обща характеристика на дисертационния труд:

Дисертацията е в обем от 289 с. основен текст. Списъкът на използваната литература съдържа 219 източника, 79 от които са на кирилица и 40 на латиница. Приложенията към дисертационния труд са 94 и са оформени в отделен том с обем 336 стр.

Характеристика на съдържанието на дисертационния труд по основните глави

Темата на дисертационния труд е дисертабилна и актуална. Тя кореспондира със значими теоретични изследвания и редица концептуални международни и национални документи и стратегии, които са в основата за подобряване качеството на образованието. Това се определя от насочеността на изследването към разработване и трансформиране на теоретични знания в социално полезен продукт.

В увода кратко и точно е обоснована необходимостта от адаптацията на българското начално образование (като технологичен ресурс) към образователните системи на страните – членки на ЕС в посока изграждане на компетенции и компетентности. Аргументи се търсят в кризата на образованието и явленията, които я предизвикват. Друг аргумент за изграждането най-вече на трансверсалните компетентности е придобиването и усъвършенстването на ключовите компетентности като приоритет в Ученето през целия живот. В увода обобщено е изложена концепцията на изследването, която много добре маркира качествено педагогическо изследване в контекста на конструкторизма. Концепцията на изследването е разработена в рамките на моделите в методологията и методиката на педагогическите изследвания (по Г.Бижков). Тя е многопосочна и обхващаща смисъла на основните понятия. Тя предполага придобиване на знания и умения с по-висока преносимост през възрастите и дейностите. Правилно са представени целта, обекта, предмета и хипотезите на изследването, като подробно са описани задачите, които авторът си е поставил и впоследствие е решил. Представен е още дидактическият инструментариум на изследването с използваните подходи, методи, обобщени критерии и показатели.

Отделните глави са много добре логически взаимосвързани и осигуряват широта и дълбочина на теоретико - приложното изследване.

В първа глава (77 с.) са разгледани задълбочено два основни проблема:

- развитието на понятията компетенция и компетентност;
- иновационни стратегии, методи и похвати при изграждане на специфичните математически компетенции и трансверсалните преносими компетентности на учениците.

В края на тази част (стр. 99-101) е очертано развитието на възгледа за компетентността чрез връзката между уменията и компетентността в контекста на преносимостта, както и от гледна точка на теорията на решаване на задачи.

Във втора глава се описват елементи от проведеното лонгитюдно емпирично изследване. Декомпозиран е втория от обобщените критерии. Показателите добре декомпонират отделните подкритерии. Представени са етапите и изследваните лица.

Трета глава съдържа методическа система на работа за изграждане на специфичните математически компетенции и трансферсалната компетентност на учениците в ОМ в 1.-4. Направена е систематизация на специфичните математически компетенции (отразяваща нормативните документи и учебната документация) и връзки в които те влизат. Описани са продуктивни стратегии и интерактивни методи по класове (илюстрирани с подходящи примери), които са отражение на много добър опит.

В четвърта глава се представят диагностичния инструментариум и резултатите от използването му. Образователните постижения в съдържанието и задачите, включени в текстовете, се разглеждат в компетентностен аспект. За някои от тестовете е описана методика за изследване на техни качества като трудност и дискриминативна сила. Извършен е сравнителен анализ на резултати от началото и края на експеримента.

Стилът на разработката е научен, стегнат, логичен и в същото време много четивен.

Авторефератът дава коректна и точна представа за същността на дисертацията и нейната значимост.

4. Научни приноси: Приемам приносите, формулирани в автореферата на М.Темникова, като направя някои интерпретации. В настоящият дисертационен труд се открояват следните най – значими приноси:

1. Възгледът на М.Темникова за преносимата (трансферсална) компетентност съдържа технологични аспекти и отразява съвременното развитие на теорията на решаването на задачи. За неговото развитие се извличат и използват понятия със силна описателна, обяснителна и прогностична функция.

2. Извадените и систематизирани специфични математически компетенции в 1-4 клас отразяват богатия опит на автора като учител и неговата висока теоретична педагогическа подготовка.

3. Разработената и апробирана методическа система е много добре разгърната. Тя е в съответствие с изискванията към технологиите на развиващото обучение.

4. Резултатите от проведеното лонгитюдно изследване имат силно екологично потвърждение при оценяването на учениците и представянето им в състезания и конкурси (отлични резултати, относно цялостната им математическа подготовка).

5. Публикации и участия в научни форуми :

За пет години (от 2010 г.) Мария Петрова Темникова има седем публикации в научни списания и сборници от научни форуми, които са изцяло по темата на дисертацията и са включени в голяма степен в завършения текст на дисертацията. Те бележат пътя на нейното развитие. Публикациите потвърждават научните компетенции на авторката, стилът им е логичен, точен, четивен.

6. Заключение:

Предложеният за становище дисертационен труд изцяло покрива представата ми за добросъвестно, дългосрочно, задълбочено изследване с иновационна насоченост и научни приноси, с баланс между теоретична и технологична част на изследването. Систематичното изследване на компетентността позволява тя да бъде анализирана от нови различни гледни точки. Многобройните му достойнства ми дават основание да дам положителна оценка и да си позволя категорично да предложа на научното жури да присъди образователната и научна степен „**Доктор**” по научна специалност 05.07.01 „*Теория на възпитанието и дидактика*” на Мария Петрова Темникова.

Член на научното жури:

Дата: 25 юли, 2016г.

Гр. Стара Загора

/ Петър Динев Петров/